

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באום(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

בפני כבוד השופט אבי שליו

תובעים
1. עזבון המנוחה טובה באום ז"ל
2. גד באום

נגד

נתבעים
1. בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ
2. מנורה חברה לביטוח בע"מ
3. משכן - בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ
4. פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ (ניתן פסק דין)
5. כלל חברה לביטוח בע"מ (ניתן פסק דין)

ב"כ התובעים : עו"ד בועז אלקלעי
ב"כ נתבעת 1 : עו"ד טל אבנרי ועו"ד עומר אבנר
ב"כ נתבעת 2 : עו"ד עילם בורבין ועו"ד מיכה צופין
ב"כ נתבעת 3 : עו"ד עומר מאירי ועו"ד אלה בן דור
ב"כ נתבעות 4-5 : עו"ד אילה פוקס ועו"ד אלון ביתן

פסק דין

טענות הצדדים והעובדות שאינן שנויות במחלוקת :

- 1
- 2
3. תביעה זו נסובה סביב ביטול פוליסת ביטוח חיים של התובעת 1 (להלן: "המנוחה") שהלכה לעולמה ביום 11.5.12.
- 4
5. יורשי המנוחה הם בעלה, התובע 2 (להלן: "התובע"), וילדיה, כמפורט בצו הירושה שצורף כנספח א' לתצהיר התובע.
- 6
7. בשנת 2007 נטלה המנוחה הלוואת משכנתא מהנתבע 3 (להלן: "הבנק") שהובטחה, בין היתר, בביטוח מבנה וביטוח חיים שנעשה באמצעות הנתבעת 4, ששימשה סוכן ביטוח (להלן: "פועלים סוכנות לביטוח") אצל הנתבעת 5 (להלן: "חב' כלל"). מסמכי ההלוואה צורפו כנספח ב' לתצהיר התובע.
- 8
9. מפוליסת הביטוח ודף הפרטים (שצורפו כנספח ג' לתצהיר התובע), עולה כי סכום הביטוח למקרה מוות הועמד על 617,920 ₪ והמוטב הבלתי חוזר הוא הבנק.
- 10
11. בחודש יוני 2010 פנתה אל התובע במסגרת פעילות טלמרקטינג, גב' רות סלע, נציגה של הנתבעת 1, שהיא סוכנות ביטוח (להלן: "בינה"), והציעה את שירותי הסוכנות להוזלת עלויות ביטוח המשכנתא.
- 12
13. משנתקבלה הסכמת התובע, נשלח אליו המסמך מיום 23.6.10 (נספח ה' לתצהיר התובע, להלן: "מכתב הביטול").
- 14
- 15
- 16
- 17

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 מכתב הביטול כולל כיתוב בכתב ידה של גב' סלע שבו נתבקשו התובע והמנוחה לחתום
- 2 בתחתית המסמך. בפרטי הנמען צוין כי המסמך מיועד ל- "כלל ביטוח - חיים" ו- "כלל -
- 3 מבנה". במסגרת מכתב הביטול מורה המבוטח למבטח לבטל את פוליסת הביטוח החל מיום
- 4 31.7.10 והחותם מיפה את כוחה של בינה לטפל בשמו בביטול הפוליסה.
- 5 מכתב הביטול נחתם על ידי התובע בשם המנוחה והוחזר לבינה.
- 6 בעקבות הליכים שניזומו ונעשו על ידי בינה לשינוי ביטוח המשכנתא, הוקמו אצל הנתבעת 2
- 7 (להלן: "מנורה") פוליסת ביטוח מבנה וביטוח חיים (בנסיבות השנויות במחלוקת שיפורטו
- 8 בהמשך).
- 9 תיק הביטוח כפי שנשלח למבוטח ונושא תאריך 30.6.10 צורף כנספח יג' לתצהיר התובע.
- 10 ביום 8.7.10 נשלח אל המנוחה מכתב מאת הבנק שבו הוא מודיע כי פוליסת ביטוח חיים
- 11 שהומצאה לו אינה עונה לדרישות הבנק לשמש כבטוחה להלוואה. בסייפא למכתב (שצורף
- 12 כנספח ו' לתצהיר התובע, ואשר על פי נוסחו מוען גם למנורה), צוין כי:
- 13 **"לתשומת ליבכם: אם קיים בהלוואה/ות ביטוח חיים באמצעות הפוליסה של הבנק,**
- 14 **הוא ימשיך להתקיים עד לקבלת פוליסה שעונה לדרישות הבנק."**
- 15 ביום 26.8.10 נשלח אל המנוחה מכתב מאת פועלים סוכנות לביטוח המודיע לה כי בהתאם
- 16 לבקשתה מבוטלת פוליסת ביטוח חיים של חב' כלל שרכשה המנוחה באמצעותה, אגב נטילת
- 17 הלוואת משכנתא (נספח ז' לתצהיר התובע).
- 18 משהלכה המנוחה אל בית עולמה ביום 11.5.12, ביקש התובע לפדות את ביטוח החיים לצורך
- 19 פרעון המשכנתא, שיתרתה עמדה נכון למועד פטירת המנוחה על 515,731 ₪ (נספח יד' לתצהיר
- 20 התובע). אז נסתבר כי ביטוח החיים שהוקם במנורה נעשה על סכום ביטוח של 1 ₪.
- 21 התובעים טענו כי בינה הפרה התחייבותה להחליף את כל פוליסות הביטוח הקיימות בחב'
- 22 ביטוח אחרת, וכי הטעתה אותם לחשוב כי הנפיקו ביטוח חיים בר תוקף. נטען כי בינה התרשלה
- 23 כסוכנות ביטוח באופן החלפת הפוליסות שבעטיו בוטלה פוליסת ביטוח חיים תקפה בחב' כלל
- 24 והוקמה פוליסת ביטוח חיים בחב' מנורה כשערך הביטוח הוא 1 ₪ בלבד.
- 25 כנגד מנורה ייחסו התובעים מעשה רשלנות בבחירת סוכנות הביטוח שייצגה אותם בעת כריתת
- 26 הסכם הביטוח, ובהעדר פיקוח נאות על הסוכנות. נטען כי מנורה נטלה על עצמה להסדיר את
- 27 ביטוח החיים והמבנה של המנוחה, אך לא עשתה כן, ונהגה באדישות תוך עצימת עיניים בטיפול
- 28 בבקשה, תוך יצירת המצג המטעה בהנפקת פוליסת ביטוח חיים שערכה הוא 1 ₪.
- 29 כנגד יתר הנתבעים נטען כי הם גרמו למצגים שעל פיהם הכיסויים הביטוחיים שהומצאו לבנק
- 30 קיימים ועונים על מלוא הדרישות, וכי משהתקבלה פוליסת ביטוח חיים מחב' מנורה שאינה
- 31 מתאימה לדרישות, לא היה עליהם לבטל את הפוליסה בחב' כלל.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

13. בינה התגוננה וטענה כי לא טיפלה ולא נתבקשה לטפל בביטוח החיים של המנוחה, אלא תיווכה
אך ורק בביטוח המבנה עבור המנוחה.
14. יתר הנתבעים הכחישו כל יריבות או עילה.
15. מטעם התובעים הוגש תצהיר התובע. מטעם בינה הוגש תצהירו של המנכ"ל, מר רם רוזנטל,
ותצהירה של גב' רות סלע. מטעם מנורה הוגש תצהירה של גב' אור הדס. מטעם הבנק הוגש
תצהירה של גב' דבורה שכטר, מנהלת מדור ביטוח. מטעם פועלים סוכנות לביטוח וחב' כלל
הוגש תצהירם של מר שמעון כהן, המנהל המקצועי של המחלקה למימוש זכויות בחב' כלל וגב'
אדוה חובה, אחראית פניות הציבור בפועלים סוכנות לביטוח.
16. בהחלטתי מיום 5.8.15 ניתן לבקשת בינה צו המורה לכל מוסד רפואי להעביר לידיה מידע רפואי
בנוגע למנוחה. מידע זה נתבקש נוכח העובדה שב"כ בינה ביקש לבחון את מצבה הבריאותי של
המנוחה טרם קבלתה לביטוח בחב' כלל. הדברים נדונו נוכח טענת בינה בכתב הגנתה בדבר אי
זכאות המנוחה לתגמולי ביטוח מחב' כלל. לאחר שנגלו המסמכים, התרתי את זימונה לעדות
של גב' מאיה פדובה, מנהלת מחלקת חיתום בחב' כלל.
17. לאחר שנחקרו העדים על תצהיריהם, הוסכם ביום 4.7.16 כי התביעה כנגד הנתבעות 4-5
(פועלים סוכנות לביטוח וחב' כלל) תדחה.
18. משסיכמו ב"כ הצדדים הנותרים את טענותיהם, ניתן פסק דין זה.
19. הערה מקדימה נוכח תקלה בהעברת תמליל ההקלטה למערכת נט המשפט: ההפניות בפסק
הדין לפרוטוקול יהיו כדלקמן:
- פרוטוקול הדיון מיום 15.11.15 – פרו' 1;
- פרוטוקול הדיון מיום 16.11.15 – פרו' 2;
- פרוטוקול הדיון מיום 1.6.16 – פרו' 3;

דיון והכרעה:

היעדר גילוי פרטים מהותיים לחב' כלל

20. תחילה, אסיר מסדר היום טענה זו. לפי טענה זו לא נגרם לתובעים כל נזק, שכן המשכנתא לא
היתה אמורה להיפרע ממילא מתשלום תגמולי ביטוח חיים, אף ללא האירועים נשוא התובענה,
וזאת נוכח אי גילוי מצבה הרפואי של המנוחה בעת מילוי שאלון הבריאות במועד עשיית ביטוח
החיים בחב' כלל.
21. ב"כ בינה ניסה לבסס את הטענה שהמחלה ממנה נפטרה המנוחה קיננה בגופה עוד בטרם
התקשרה בהסכם הביטוח בשנת 2007. ב"כ בינה הפנה בסיכומיו לתצהיר התשובה לשאלון
שהוגש וסומן 1/1, בו השיב התובע כי מחלת הסרטן התגלתה אצל המנוחה עוד בשנת 2006,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 היינו לפני שנערך הביטוח בחב' כלל, והפנה להצהרת הבריאות שנעשתה לחב' כלל ביום 22.8.07
2 (נספח ד' לתצהיר התובע), בה צוין כי אינה סובלת מסרטן או גידול ממאיר. ב"כ בינה טען כי
3 בנסיבות אלו, התובעים לא הוכיחו כי כלל היתה משלמת את תגמולי הביטוח בגין תביעתה של
4 המנוחה ללא עוררין.
- 5 22. התובע נשאל על כך בחקירתו (בעמ' 19 לפרו' 1, ש : 31 ועד עמ' 20, ש : 8), והבהיר כי תשובתו
6 בשאלון כי הסרטן התגלה בשנת 2006, היתה טעות, שכן הדברים נאמרו ממיטב זכרונו, בעוד
7 נסתבר לו כי הסרטן נתגלה אצל המנוחה רק בשלב מאוחר יותר, כשהחודש דצמבר 2007 עברה
8 המנוחה בדיקה שגרתית בה נמצאה ציסטה והדבר העלה חשד שאומת בשלב מאוחר יותר
9 כסרטן.
- 10 ע"מ להסיר כל ספק, קיבל ב"כ בינה לידי את התיק הרפואי של המנוחה וכאמור, זימן לעדות
11 את נציגת חב' כלל.
- 12 23. גב' פדובה, מנהלת מחלקת חיתום בחב' כלל, נחקרה בנושא והבהירה (בעדותה בעמ' 133 לפרו'
13 3, ש : 9), כי תהליך החיתום נעשה בעת קבלת הלקוח כמבוטח וזאת לצורך הערכת הסיכונים.
14 מעיון במסמכים הרפואיים שהושגו על ידי ב"כ בינה והוצגו לעדה, עולה כי לא נמצאה כל
15 הצהרה כוזבת בשאלון הבריאות (ראה חקירתה בעמ' 138, ש : 14-12 ובעמ' 139, ש : 19-3 בדבר
16 בדיקת ממוגרפיה משנת 2006, בעמ' 141, ש : 18-12 ובעמ' 142, ש : 7-6, בהתייחס לטיפול
17 הורמונלי שנטלה המנוחה).
- 18 לא נמצא כל תימוכין גם לטענה החלופית כי אילולא האירועים נשוא התובענה היו משולמים
19 תגמולי ביטוח חלקיים נוכח אי תשלום פרמיה מלאה. גב' פדובה הבהירה (בחקירתה בעמ' 147,
20 ש : 8-6), שכל הממצאים הרפואיים המצוינים במסמכים הינם שגריים, ואין בהם כדי להשפיע
21 על נכונות חב' כלל לקבל את המנוחה כמבוטחת ואף כדי לחייבה בפרמיה מוגדלת.
- 22 בסוף חקירתה (בעמ' 148, ש : 7), אישרה גב' פדובה כי גם לנוכח המסמכים שהוצגו, אילו היתה
23 פוליסת ביטוח חיים תקפה, חב' כלל היתה משלמת לעזבון המנוחה את תגמולי הביטוח. משכך,
24 דין טענה זו להידחות.
- 25 ודוק, ב"כ בינה לא הגיש כל מסמך רפואי בנדון כראיה בתיק, וזאת נוכח התנגדות ב"כ
26 התובעים שנשמכה ובצדק על כך כי ב"כ בינה לא הציג רשימת מסמכים שהשיג כנדרש
27 בהחלטתי מיום 3.12.15 שהודגשה אף בהחלטה נוספת מיום 28.1.16.
- 28 24. משהוסר ענין זה מסדר היום, המסקנה המתבקשת היא כי נזקי עזבון המנוחה, בשיעור של
29 תגמולי הביטוח שהיו משתלמים אילו היתה בעת פטירתה פוליסת ביטוח בת תוקף, מסתכמים
30 ב- 515,731 ₪ נכון למועד פטירתה (ביום 11.5.12). לא נותר עתה, אלא להכריע באחריות כל
31 אחד מהנוגעים בדבר לעצם התקלה. לבסוף, אבחן את האשם התורם של התובעים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

אחריות בינה

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
25. כאמור, התובעים טענו כי בינה הפרה התחייבותה להחליף את כל פוליסות הביטוח הקיימות, וכי הטעתה אותם לחשוב כי הונפק ביטוח חיים בר תוקף. נטען כי בינה התרשלה כסוכנות ביטוח באופן החלפת הפוליסות וביטלה פוליסת ביטוח חיים תקפה.
- התובעים טענו כי בינה היא שיצרה את הקשר הראשוני עם התובעים וביקשה להעבירם לחברת ביטוח אחרת נוכח אינטרס עסקי שלה. התובעים טענו כי בהידברות ביניהם דובר על העברת כל פוליסות הביטוח של המשכנתא, ומעולם לא העלו על הדעת לבטל פוליסת ביטוח חיים תקפה ולא לערוך אחרת במקומה. התובעים הפנו לתמליל שיחת הטלמרקטינג מיום 23.6.10 (שצורפה כנספח יז' לתצהיר התובע) וטענו כי קדמה לשיחה זו שיחה קודמת, אולם ההקלטה שלה לא אותרה.
26. מר רוזנטל מטעם בינה טען כי כוונת שיחת הטלמרקטינג היתה לדון בביטוח מבנה בלבד. טענה זו נתמכה בתצהירה של גב' רות סלע, ואילו התובע הכחיש זאת נמרצות בתצהירו. בחקירתה של גב' סלע (בעמ' 14 לפרו' 2, ש : 28) כבר לא היתה העדה כל כך חד משמעית בנושא :
- ש". מפנה להקלטה ומשמיע לך אותה מההתחלה. אני שואל המשפט שלך 'תגיד לי בבקשה המבנה גם בכלל', זאת אומרת שדיברת איתו גם על בטוח חיים?**
- ת. אולי.**
- ש. אולי את לא זוכרת?**
- ת. לא. יש לוגיקה של המשפט עצמו. כשאומרים גם הכוונה שיש עוד משהו.**
- יכול להיות שדברתי איתו גם על בטוח חיים."**
- חרף זאת, גרסה גב' סלע (בחקירתה בעמ' 15, ש : 3) כי לא מכרה לתובע ביטוח חיים, אולם הבהירה בהגינותה (בעמ' 15, ש : 5-7), כי מטבע הדברים היא אינה זוכרת את שנאמר ותצהירה נסמך על התמלול, נוהלי העבודה וההדרכות שבוצעו לעובדים. ודוק, גב' סלע לא טענה כי בינה אינה עוסקת בתיווך בביטוח חיים, כך שאפריורית לא יתכן שלא עסקה בכך.
27. התובע הבהיר בסעיף 28 לתצהירו כי מששוחח עם סוכנות הביטוח והביע הסכמתו להעביר אליה את פוליסות הביטוח, הוא סמך על הסוכנות כי תדאג להכל.
- מחקירת התובע (בעמ' 12 לפרו' 1, ש : 5-11), עולה כי בינה עצמה יזמה את הפנייה אליו והציעה להוזיל את העלות הכוללת של ביטוח המשכנתא. התובע טען כי לא היה מסכים לטפל רק באחד הביטוחים (ביטוח מבנה), אלא כל שסוכם עם הגב' סלע שבינה תטפל בהסבת כל הפוליסות.
28. בינה טענה כי בשיחה שתומללה נקשר ביטוח מבנה בלבד והציגה בתמיכה לכך את העובדה שהמונח ביטוח חיים לא נאמר במפורש. יחד עם זאת ניתן ללמוד מניתוח התמליל כי אין מדובר רק בביטוח מבנה שכן גב' סלע שאלה את התובע "המבנה גם בכלל" (עמ' 2 לתמליל, שורה 29).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

29.

נטען כי התובעים היו מנוסים בהקמת ביטוח משכנתא שכן היו בבעלותם נכסים נוספים שנטלו בגינם הלוואות משכנתא. משכך, נטען שהיה על התובע להבחין כי השיחה אינה מתייחסת לביטוח חיים שכן המנוחה לא נדרשת למלא שאלון רפואי.

מתמליל השיחה שצירף לתצהירו עולה כי שיחה מיום 23.6.10 אינה השיחה הראשונה שהתקיימה בין הצדדים, אלא קדמה לה שיחה נוספת שבה השתתפה גם המנוחה (שכן נאמר שם "אמרתי לך אתמול" (עמ' 2 לתמליל שורה 30).

התובע הבהיר בחקירתו (בעמ' 12 לפרו' 1, ש: 29-23) כי קדמה לשיחה הנ"ל שיחה קודמת שבה מלאו הצדדים שאלון רפואי, ובזו הלשון:

"לפני כן היתה שיחה וועידה גם אשתי היתה על הקו ושאלו אותה את כל הפרטים, גב' רות סלע היתה על הקו אמרה שצריך הצהרה בריאות, והיא צריכה לדבר איתה, עשינו שיחת וועידה אשתי נתנה את כל הפרטים ההמשך היה איתי. אני חושב שהיו כמה שיחות, גם שיחות ששכנעה אותי לעבור, באחת השיחות היא דרשה הצהרת בריאות. הייתי בשיחת וועידה. היא דיברה איתי, לא זוכר בדיוק בגדול אני יודע שאשתי עברה על הצהרת הבריאות. אני לא זוכר. אני כן זוכר שהיתה שיחת וועידה ואשתי היתה אמורה לענות על כל השאלות. את כל השאלות שהיו לרות היא שאלה את אשתי. זה לדעתי השאלון הרפואי."

ב"כ התובע טען בסיכומיו כי העובדה שבינה טענה שלא איתרה את הקלטת השיחה הקודמת מעצימה את רשלנותה. גב' סלע אישרה בחקירתה (בעמ' 13 לפרו' 2, ש: 20-19), כי כל השיחות מוקלטות, בעוד מר רוזנטל הכחיש זאת (בעמ' 29 לפרו' 2, ש: 14-13), וטען כי רק שיחות המכירה מוקלטות. על כל פנים, אין לי יסוד לקבוע שאי איתור הקלטת השיחה הוא מעשה מכוון, ועל כן אין באי איתור השיחה כדי להוות ראיה שהיתה נזקפת לחובת בינה. חרף זאת, ניתן לומר שאי איתור השיחה אינו מוסיף למשקל ראיותיה של בינה בהוכחת טענתה כי התכוונה לטפל בפוליסת ביטוח מבנה בלבד, ומובן שאין בכך לסתור את גרסת התובע אודות תוכן השיחה הראשונה. על כל פנים וחרף העובדה שדברי התובע אודות השיחה הראשונה לא נזכרו בתצהירו, לא מצאתיהם מבולבלים (כפי שטען ב"כ בינה בסיכומיו), וסבורני שדבריו האמורים לא נסתרו. דווקא התרשמתי מכנות עדותו של התובע ומצאתי לייחס לו מהימנות גבוהה.

30.

ב"כ התובעים ניסה למצוא תימוכין לכוונה להמיר גם את ביטוח החיים ולא רק את ביטוח המבנה באמצעות העובדה שהתובע נשאל בשיחת המכירה על קופת החולים של המנוחה. בעדותה של גב' אור הדס מטעם חב' מנורה (בעמ' 34 לפרו' 3, ש: 11 ובעמ' 35, ש: 2), הובהר כי אין בדבר כדי להוות אינדיקציה לניסיון להתקשר בביטוח חיים שכן פרטי קופת החולים של הביטוח נדרשים גם לביטוח מבנה, שכן שמדובר בפרטים שהם חלק מ"היישות של המבוטח" (הפרטים החיוניים הנדרשים להגדרת המבוטח במחשבי החברה).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 חרף זאת, שוכנעתי בעדות התובע שהבהיר שלא היתה לו כל כוונה להתקשר רק בביטוח מבנה,
2 ולא בביטוח החיים, אלא להסדיר את ביטוח המשכנתא כולו. ממילא אין חולק שהכוונה
3 בהתקשרות עם בינה היתה להזיל את עלות ביטוח המשכנתא, ונתברר כי עלות ביטוח המבנה
4 שהוצע במנורה הייתה גבוהה מהעלות המקורית (אצל חב' כלל). ההוזלה שלה זכתה המנוחה
5 בעלות הביטוח הכוללת, נבעה אך מהעובדה שבפועל בוטל ביטוח החיים. משכך, לא סביר
6 שבינה התיימרה לטפל רק בביטוח המבנה והציעה לתובעים הגדלה בפרמיה. מכך מתבקש כי
7 השיחה נועדה להסדיר את כל עלות ביטוח המשכנתא, לרבות ביטוח החיים.
- 8 בנוסף, ואף אם אניח שהכוונה המקורית היתה להמיר רק את ביטוח המבנה, הרי שבשלב
9 כלשהו ארעה תקלה באדמיניסטרציה של בינה (מר שכונה על ידי העד "בק אופיס"), שהרי מכתב
10 הביטול שנעשה ע"י בינה, מוען גם לכלל ביטוח חיים וגם לכלל מבנה (ראה עדות גב' סלע בעמ'
11 19 לפרו' 2, ש: 21-22 ועדות מר רוזנטל בעמ' 30, ש: 24-30). לא היה כל טעם להפנות את המסמך
12 גם לביטוח חיים אם הוא לא נועד לבטל את ביטוח החיים. משכך, אף אם השיחה המקורית
13 עסקה רק בביטוח המבנה, כטענת בינה, הרי שרשלנותה של בינה מתמצית בהפניית מכתב
14 הביטול גם לחב' כלל ביטוח חיים.
- 15 עיון בנדון של מכתב הביטול מראה כי עוקף בעיגול בקשה לביטול ביטוח חיים/ מבנה. אילו
16 כוון המכתב לבטל רק ביטוח מבנה היה מקום להקיף בעיגול רק רכיב זה. מר רוזנטל אישר
17 (בעדותו הנ"ל) כי את כיתוב הנמען עשתה רעייתו העובדת בבינה, אולם זו לא הובאה לעדות
18 אודות הנסיבות שבעטין נרשמו שני נמענים למכתב הביטול.
- 19 ההלכה קובעת שהימנעות בעל דין מהבאת ראיה רלוונטית נזקפת לחובתו ומחזקת את עמדת
20 הצד שכנגד, קמה רק אימת שמדובר בראיה המצויה בחזקת בעל הדין ואין הסבר מניח את
21 הדעת לאי הבאת הראיה (ראה: קדמי, על הראיות, חלק רביעי 1889 (תשי"ע-2009); ע"א 465/88
22 הבנק למימון ולסחר בע"מ נ' מתיתיהו, פ"ד מה (4) 651, ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית)
23 בע"מ נ' טלקאר חברה בע"מ, פ"ד מד (4) 595, 602).
- 24 אם לא די בכך, נרמז שאולי נעשו חלק מהסימונים בכתב (כגון הקפה בעיגול על ידי גורמים
25 אחרים), או שמא המכתב שנשלח לכלל ביטוח מבנה הועבר על ידי מאן דהו לכלל ביטוח חיים
26 ולא על ידי בינה (רמיזה שכוונה להתנהלות פועלים סוכנות לביטוח). פרט לכך ש"תיאוריית
27 קונספירציה" זו, לא זכתה לשום עיגון ראיתי, הרי שעיון בנספח ז' לתצהיר גב' אדוה חובה
28 מטעם פועלים סוכנות לביטוח, מראה כי זהו עותק מכתב הביטול כפי שנשלח לכלל ביטוח
29 חיים. מדובר באותו נוסח אולם בו מסומן V ליד פרטי הנמען כלל ביטוח חיים. אשר לרמיזה
30 שהמכתב הועבר על ידי פועלים סוכנות לביטוח הרי שנחזה שהדבר לא הגיוני שכן מכתב
31 הביטול (נספח ה' לתצהיר התובע) נתקבל אצל פועלים סוכנות לביטוח ביום 26.7.10, כעולה
32 מהחותמת שהוטבעה עליו, ואילו מכתב הביטול שנשלח לכלל ביטוח חיים (נספח ז' לתצהיר
33 גב' חובה) התקבל ביום 4.7.10. משכך עולה כי מכתב הביטול על שני נמעניו נשלח על ידי בינה
34 בסמוך לעריכתו ביום 23.6.10. כפי שהעיד מר רוזנטל על המשלוחים אחראי ה"בק אופיס" של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 הסוכנות ושם ככל הנראה ארעה התקלה. יובהר כי התקלה ארעה ככל שכוונת גב' סלע היתה
2 לבטל רק את ביטוח המבנה, שאז התקלה התמצאה בתקשורת לקויה בינה לבין הבק אופיס".
- 3 33. רשלנות בינה נושאת גם היבט נוסף, שכן מחקירת מר רוזנטל עולה כי על פי נוהלי סוכנות
4 הביטוח, הסוכנות לא אמורה לשלוח את מכתב ביטול הפוליסה בטרם הוקמה פוליסה חליפית,
5 וזאת על מנת למנוע מצב בו המבוטח יישאר ללא כיסוי, כפי שאירע במקרה זה. הדבר הגיוני
6 ואף הובהר ע"י גב' אדוה חובה, עדת פועלים סוכנות לביטוח (בעדותה בעמ' 128 לפרו' 3, מש:
7 14 ועד עמ' 129). לכן רק כשמתקבלת פוליסה חדשה נשלחת ההודעה על ביטול הפוליסה
8 הישנה. ברור כי נוהל זה לא התקיים בעניינינו והוא המקור לתקלה.
- 9 גב' סלע הבהירה בחקירתה (בעמ' 16 לפרו' 2, ש: 23-11) את אופן העבודה בסוכנות כדלקמן:
- 10 "יש לנו בק אופיס, אני עשיתי מכירה לעיתים אנו שולחים את הטופס בטול, או הבק
11 אופיס, אח"כ הבק אופיס נכנס להקמה עד להקמת הפוליסה החדשה. לשאלת
12 ביהמ"ש אם אני יודעת איך הבק אופיס התנהל אני אומרת שבגדול אני כן ידעתי איך
13 הם עובדים, נותנים את הטופס זה מגיע לחב' הבטוח פלוני אלמוני רוצה לבטל, אחרי
14 שסגר איתי עסקה, אומר לי אני במנורה, אני שולחת לו טופס הוא יחתום ואני
15 שולחת בטול לחברה הקודמת, אך חברה הבטוח הקודמת מתחילה לראות את כל
16 הלקוחות שלה, ורוצה לשמר את הלקוח, מתחילים לעשות בעיות, לפעמים אומרים
17 שלא קיבלו את טופס הביטול לפעמים מתקשרים ללקוח להציע לו הנחות, מפעילים
18 מחבש (צ"ל מכבש – א.ש.) גדול על הלקוח, אם הוא עומד בפרץ אני עברתי ומבקש
19 לבטל, כאשר מתבטלת הפוליסה הישנה מוקמת הפוליסה החדשה עם תאריך של
20 חודשיים קדימה כדי שהלקוח לא ישלם פעמים, מאידך מוודאים שלא יישאר חור
21 שלא יהיה כיסוי ביטוחי. אני לא כל כך טיפילתי בדברים האלה איך לגרום שלא
22 יישאר חור. אומרים ללקוח תהיה עם היד על הדופק שלא תראה פעמים חיובים.
23 אמרתי לו אם תחויב לאלתר תפנה אליו אני נזכרת. זה חלק מהמכירה."
- 24 מהאמור עולה כי עובדי בינה אמורים לדעת שעלולה להיות חפיפה בין הביטוח החדש לישן, או
25 שמא, תקופת חסר של ביטוח ועל כן אמורים לתת לכך את הדעת. נחזה שכתוצאה מתקלה
26 שאירעה בבינה, הדבר לא זוהה. על כל פנים, טיבה של התקלה בתוך בינה לא הוברר, שכן
27 עובדת הבק-אופיס שנטען שכתבה את הכיתוב על גבי מכתב הביטול לא הובאה לעדות, וממילא
28 אין לכך נפקות כי ברור שמדובר בהתרשלות מצד בינה.
- 29 34. התובעים הפנו בסיכומיהם כי בינה התנהלה תוך הפרת הוראות המפקח על הביטוח בחוזר
30 "החלפת פוליסות ביטוח חיים ובריאות – הוראות למבטחים וסוכני ביטוח" (נספח טו' לתצהיר
31 התובע). ב"כ בינה טען בסיכומיו כי מדובר בהרחבת חזית אסורה. אינני סבור כך, התובעים
32 טענו בסעיף 37 לכתב התביעה לרשלנות בינה בנוגע לאופן חילופי הפוליסה, וניתן להוכיח הפרת
33 חובת זהירות באמצעות הפרת תקן או הוראה רגולטורית. בנוסף, התובעים ייחסו בסעיף 39
34 לכתב התביעה עוולה של הפרת חובה חקוקה בנוגע לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

(ביטוח), התשמ"א-1981 (בעבר: חוק הפיקוח על עסקי ביטוח), ועסקין בהוראה רגולטורית הנובעת מחיקוק זה.

לגופו של ענין, התובעים אינם מפרטים בסיכומיהם מהי טיב ההפרה המיוחסת להוראות אלו, אלא רק מפנים לחקירת גב' רות סלע (בעמ' 13 לפרו' 2, ש: 9-15) שבה הבהירה העדה כי אינה זוכרת את ההנחיות, אולם מר רוזנטל העביר לעובדים תדריכים בהסתמך על הוראות הרגולטור. עיון בהוראות מראה כי הם מסדירות ניהול של שאלון החלפה שנועד לשינוי פוליסות ביטוח חיים ומסמך השוואה שאמור להיות מוצג למבוטח. לא הוברר שאלו בוצעו, אולם, העדים לא נשאלו ספציפית בנושא, ולכן אין בידי לבסס ממצא של אחריות בהסתמך על הפרת הוראות אלו.

35. משכך, מצאתי כי בינה היא מקור "החטא הקדמון" שגרם לתקלה, ועל כן נושאת באחריות מלאה ומהותית לאירועים, בניכוי אחריותם של יתר הגורמים ובניכוי האשם התורם של התובעים, כפי שיפורט להלן.

אחריות מנורה

36. התובעים טוענים כי חיוביהן של בינה ומנורה שלובים זה בזה, ביחד ולחוד, וזאת בין היתר, לאור יחסי השליחות ביניהן.

לטענת התובעים מנורה אינה יכולה להתנער מפעולות רשלניות שביצעה בינה כסוכנת שלה, ובהקשר זה, טוען ב"כ מנורה בסיכומיו, כי אין נפקות לכך שהפעולה שביצעה בינה היא ביטול פוליסת ביטוח החיים אצל חב' כלל.

מעבר לכך, מייחסים התובעים למנורה אחריות ישירה לכך שהציגה מצג שווה כלפי התובע, לפיו כביכול קיימת פוליסת ביטוח חיים תקפה.

37. תחילה, אדון באחריות השילוחית המיוחסת למנורה. אחריות חב' הביטוח ביחסיה עם סוכנות הביטוח מוסדרת בסעיף 33 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א – 1981, הקובע כי-

"(א) לענין המשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה הביטוח ולענין כריתת החוזה, יראו את סוכן הביטוח כשלוחו של המבטח, זולת אם פעל כשלוחו של המבוטח לפי דרישתו בכתב."

כלומר, נקבעה שליחות סטטוטורית, ולפיה לענין המשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה הביטוח יראו את סוכן הביטוח כשלוחו של המבטח. בענייננו, התרשלותה של בינה נובעת מביטול שלא כדין של ביטוח החיים שהתנהל בחב' כלל, מבלי שווידאה שהוקם ביטוח חיים תקף אצל מנורה. סעיף 33 האמור אינו קובע שליחות לענין ביטול הפוליסה, וממילא לא ניתן לייחס למנורה אחריות שילוחית בגין התרשלותה של בינה בביטול.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 אין מחלוקת שלא קיימת פוליסת ביטוח חיים תקפה בשל התרשלותה של בינה, וממילא עילת
2 התביעה היא נזיקית ולא חוזית. לעומת זאת, סעיף 33 האמור עוסק בשליחות חוזית לשם
3 כריתת חוזה הביטוח, ולכן גם מסיבה זו, הוא אינו רלוונטי.
- 4 38. מעבר לכך, ב"כ מנורה מפנה בסיכומיו לכך שבענייננו חלה הסיפא של סעיף 33(א), שכן לצורך
5 ביטול הביטוח בחב' כלל, בינה פעלה כשלוחה של המנוחה, לפי דרישתה בכתב, וזאת על פי יפוי
6 הכוח המופיע על גבי טופס ביטול פוליסת חיים/מבנה שהופנה לחב' כלל (נספח ה' לתצהיר
7 התובע). ב"כ מנורה מפנה לע"א 190/99 נעמט נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ (2.7.01), שם נקבע
8 כי משממנה המבוטח שלוח ספציפי, חדלה להתקיים השליחות סטטוטורית.
- 9 במקרה דנן, בינה אינה שליחה של מנורה בנוגע לביטול ביטוח החיים, והמנוחה מינתה לצורך
10 זה את בינה כשלוחתה.
- 11 39. יצוין, כי בפסק הדין ברע"א 2281/05 אריה חברה ישראלית לביטוח נ' קפלנסקי (12.11.07),
12 נקבע כי גם בהעדר שליחות סטטוטורית, ניתן לבסס יחסי שליחות בין מבטח לסוכן, ונטל
13 ההוכחה הוא על הטוען לקיומם של יחסי שליחות.
- 14 בענייננו, לא הובאה כל ראיה המעידה על קיומם של יחסי שליחות בין מנורה לבינה, החורגים
15 מהשליחות הסטטוטורית האמורה, ומאחר שהנטל לכך מוטל על התובעים, הרי שלא עמדו בו.
16 משכך, ובהיעדר ראיה לכל שליחות אחרת של מנורה לפעילותיה של סוכנות הביטוח בינה, לא
17 ניתן לייחס למנורה אחריות שילוחית להתרשלות בינה.
- 18 כעת אבחן, האם ניתן לייחס למנורה אחריות ישירה בגין התנהלותה היא.
- 19 40. אין מחלוקת, כי מנורה שלחה למנוחה ולתובע קובץ מסמכים שכונו יחד "תיק ביטוח" (זוהי
20 כותרתו של הדף הראשון בקובץ, נספח יג' לתצהיר התובע ונספח ג' לתצהיר מנורה).
- 21 הדף שלאחר דף הכותרת שבקובץ המסמכים (עמוד 1 מתוך 6) נושא את הכותרת "**פוליסה**
22 **לביטוח חיים**" באותיות גדולות ומודגשות, ומתחת מופיע ההסבר הבא:
- 23 "מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (שתיקרא להלן "החברה") מתחייבת בזה, על יסוד
24 הבקשה וההודעות האחרות של המבוטח ושל בעל הפוליסה ובהתאם לתנאים
25 הכלליים והמיוחדים המפורטים בפוליסה הנוכחית, לשלם למוטב את סכום הביטוח
26 לאחר שתוגש לחברה הוכחה על קרות מאורע הביטוח, בתנאי מפורש שהפרמיות
27 שולמו בהתאם לתנאים הכלליים של פוליסה זו".
- 28 מתחת להסבר זה מופיעה חתימת מנורה.
- 29 בדף שלאחר מכן (עמוד 2 מתוך 6), המוכתר בכותרת "בית בטוח" ומתחתיה "תכנית הביטוח:
30 ריסק", מופיעים פרטי המבוטח (המנוחה), ומתחת לכותרת המשנה "המוטב", מופיעות
31 המילים: "במות המבוטח-כפי שמצוין בהצעה". מובן, כי מילים אלה מיוחסות לביטוח חיים,
32 ועסקין במקבץ מסמכים הניתנים במנורה למבוטח בעל פוליסת ביטוח חיים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17977-08-13 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 נטען כי כל מבוטח סביר היה משוכנע שבידו פוליסת ביטוח חיים תקף במנורה, ואין בדף כל
2 רמז לכך שפוליסת ביטוח חיים במנורה למעשה אינה קיימת דה פקטו.
- 3 41. האינדיקציה היחידה לכך שהביטוח האמור חסר כל תוקף ממשי, היא בדף שלאחר מכן בקובץ
4 המסמכים (עמוד 3 מתוך 6), בו מצוין כי סכום ביטוח "ריסק יורד" (ביטוח החיים) הוא 1 ש, ובהתאם לכך סכום ההפקדה החודשי הוא 0. בשורה שמתחת לכך צוין שסכום ביטוח המבנה
5 הוא 841,000 ש, וסכום ההפקדה החודשי הוא 111 ש.
6
- 7 כלומר, רק לאחר עיון מדוקדק במסמך ניתן להבחין שסכום ביטוח החיים הוא 1 ש, ומכאן כי
8 אין פוליסת ביטוח תקפה.
- 9 42. מטעם מנורה העידה גב' אור הדס, ראש צוות באגף לביטוח חיים במנורה, שהסבירה (בעדותה
10 בעמ' 28 לפרוט' 3, ש: 4-5) את אופן עבודת מנורה בביטול פוליסת ביטוח כשהבנק הוא מוטב
11 בלתי חוזר. העדה הבהירה כי מנורה מקושרת עם הבנק בממשק שבאמצעותו מועברות הודעות
12 אלקטרוניות/ מיכוניות כפי שצורף כנספח ד' לתצהירה. בהודעה זו הודיע הבנק למנורה כי
13 קיימת בעיה בסכום הביטוח של ביטוח החיים, ועל כן הפוליסה לא הוסבה (להבדיל מהודעת
14 הבנק בהתייחס לביטוח המבנה שהפוליסה נמצאה תקינה).
- 15 בהתייחס לנסיבות הפקת המסמך, הבהירה גב' הדס (בחקירתה בעמ' 36, ש: 9-13), כי בזמנו
16 לא ניתן היה להפיק במחשבי החברה ביטוח מבנה ללא ביטוח חיים. על מנת להתגבר על מגבלה
17 זו של מערכת המחשב של מנורה, הזינו העובדים ביטוח חיים כשסכום הביטוח הוא 1 ש. הדבר
18 הוצג כעניין טכני ויכול שלא היתה לו שום השלכה, אלא שכתוצאה מהזנת סכום ביטוח של 1
19 ש התייחס המחשב למבוטח כמי שמבוטח גם בביטוח חיים, ועל כן שלח למבוטח את
20 המסמכים הרלוונטיים לביטוח חיים, ויצר בכך מצג מטעה כלפי המבוטח.
- 21 בהמשך, גב' הדס נשאלה האם היא מצפה שאדם שמקבל מסמך שכותרתו פוליסת ביטוח חיים,
22 יפשפש לעמוד הרביעי ויראה את התיבה לפיה סכום הביטוח הוא 1, השיבה גב' הדס השיבה
23 (בעמ' 37, ש: 16-17): "קודם כל כן. כשאתה קונה משהו אתה רואה מה אתה קונה, דבר שני
24 אני מצפה שכן אדם שלא ביקש ביטוח חיים לא יהיה זכאי לביטוח חיים".
- 25 העדה נשאלה בחקירתה הנגדית לפשר כותרות המסמך המעידות לכאורה על ביטוח חיים,
26 והשיבה (בעמ' 35, ש: 7-11), באופן שאינו מניח את הדעת כדלקמן:
- 27 "מכיוון שזה שייך לביטוח, לאגף ביטוח חיים, ולא לאלמנטרי. הנושא הוא ביטוח
28 חיים ובפנים יש את הפירוט מה ביקשו".
- 29 סבורני, שדברים אלה אינם מסבירים מדוע מנורה יצרה את הרושם בעיני המבוטח, שבפניו
30 פוליסת ביטוח חיים תקפה.
- 31 43. מר רוזנטל, שהינו סוכן ביטוח של מנורה, התייחס לדברים בחקירתו (בעמ' 33 לפרו' 2, ש: 16-
32 21) וכדלקמן:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

"אני חושב שיש פה איזושהי בעיה, יש אומנם כיסוי למבנה, כן. אני רואה שהריסק
היורד "0" פרמיה סכום ביטוח 1 פרמיה 0, ואני רואה את כותרת הפוליסה, שזה עוד
פעם, זה קצת מטעה, בעדינות אני אומר. למרות שכתוב בפנים שהפרמיה 0 וסכום
הביטוח 1. אני קורא את הפוליסה.

...

כי מנורה מיום כניסתה לשיווק ביטוחי משכנתא, אנחנו היינו הסוכנות הראשונה
במנורה שהתחילה לשווק את זה בשנת 2002. מנורה דרשה שהיא לא מוכנה להפיק
מבנה בלבד, ודרשה שיהיה סכום ביטוח חיים מינימאלי, וזה משתנה, לא תלוי
ביתרת המשכנתא, מדובר בעניין עקרוני שלהם שבתור חב' הביטוח שאגף ביטוח
רכוש לא מוכן לממן את התחרות בביטוח חיים על ידי זה שהוא מוזיל את תעריף
הרכוש, וביטוח חיים לא מוכן להדפיס פוליסה של ביטוח מבנה ללא ביטוח חיים כי
הוא לא מתפרנס מזה. אז אמרו מי שדורש מבנה יעשו לו סכום ביטוח חיים מינימאלי
בהתחלה."

44. התובע העיד בחקירתו הנגדית (בעמ' 16 לפרו' 1, ש : 31-4), כיצד נתפס המסמך בעיניו וכדלקמן :

"ש. אחרי שאתה ערכת את הבטוח מול בינה קיבלתם הביתה פוליסה של מנורה.
נספח י"ג?

ת. כן. נדמה לי.

ש. קראת את הפוליסה כשקיבלת אותה?

ת. לא חושב. לא קראתי אותה. ראיתי בטוח חיים. תיק בטוח קיבלתי פוליסה
וזהו.

ש. לא דפדפת בתוכן הפוליסה לראות מה כתוב?

ת. לא זוכר. חושב שלא. ראיתי תיק בטוח חיים וזה הספיק לי.

ש. קרו מקרים בעולם לפעמים מבטיחים לנו משהו אחד ומקבלים משהו אחר,

בכל התחומים, אני חושב שמן הראוי שמדובר על בטוח חיים דבר מאוד

משמעותי, מדובר על הרבה כסף לקרוא את הפוליסה ולראות אם יש טעויות

להעמיד את חב' הבטוח על טעותם, אתה מסכים איתי?

ת. לא. אני חושב שחב' הבטוח או סוכנת הבטוח שאמונה עלי וזה המקצוע

שלה, עשיתי בטוח חיים אחד בעבר, של משכנתא שהבנק עשה לי אומר בוא

תחתום ובזה זה הסתיים, לא שיניתי שום דבר מעבר לזה היא עשתה ואני

מקבל, אולי אני תמים או טמבל ככה זה.

ש. ואם באופן היפותטי, קיבלת פוליסה ובעמ' השני יהיה כתוב שאין תוקף

לפוליסה אתה עדיין לא מקבל את הטענה שצריך לכל הפחות לעלעל

בפוליסה ?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 ת. קיבלתי הסתכלתי וראיתי תיק בטוח חיים אני לא מסתכל על מספרים, אני
2 שואל אותך אם פעם לקחת הלוואה בבנק וקראת את כל החוזה. אם הייתי
3 רואה שיש טעות הייתי אומר לא מחפש לסבך את עצמי.
4 ש. אחרי שהבנת שיש בעיה קראת את הפוליסה?
5 ת. לא.
6 ש. האם אתה הבנת שמהו לא בסדר התייעצת עם עו"ד ופתחת את הפוליסה?
7 ת. הבנתי שיש בטוח חיים. קיבלתי גם מהבנק שהוא קיבל בטוח חיים.
8 ש. מדובר על תקופה יותר מתקדמת, האם אתה פתחת את הפוליסה וקראת
9 אותה הבנת שיש לך בטוח חיים?
10 ת. לא יודע מה להגיד לך. כתוב בטוח חיים. כן מה.
11 ש. עברת את העמוד הראשון והתחלת לעלעל?
12 ת. היום אני רואה שכתוב שקל אז לא הסתכלתי ולא יכולתי להסתכל רק עכשיו
13 עו"ד אמר לי להסתכל והסב את תשומת ליבי."
14 כלומר, התובע הסתמך על הכותרת "פוליסה לביטוח חיים" וסבר שמדובר בביטוח חיים.
45 סבורני שמבוטח סביר שמקבל לידי את קובץ המסמכים ומבחין בכותרת "**פוליסה לביטוח**
15 **חיים**", נוכח קודם כל (באופן שגוי) שקיימת פוליסת ביטוח חיים תקפה. ידיעה (מוטעית) זו
16 נטמעת אצלו, ועשויה לטשטש כל אינדיקציה אחרת במסמך המעידה על כך שלמעשה פוליסת
17 ביטוח החיים אינה תקפה.
18 יש להניח, כי ייתכנו גם מבוטחים שיבחינו בכך שלמעשה פוליסת ביטוח החיים אינה תקפה,
19 שכן סכומה הוא 1 ₪, אך מנגד, חלק ניכר מהמבוטחים לא יבחינו בכך. אמנם, מבוטחים שונים
20 מעמיקים במסמכי תיק הביטוח במידה שונה, בהתאם למידת בקיאותם, עם זאת, ניתן לקבוע
21 כי אדם מן היישוב, מבוטח סביר, המקבל לידי את המסמכים האמורים, עשוי בהחלט לטעות
22 ולחשוב כי בידו ביטוח חיים בר תוקף.
23 במקרה דנן, הוכח כי אומד דעתו של התובע, לפיו קיים ביטוח חיים תקף, נבע, בין היתר,
24 ממסמכי תיק הביטוח, והאופן שבו נוסחו על ידי חברת מנורה.
25 מסקנתי היא, שבסופו של יום, מנורה לא השקיעה את המשאבים הנדרשים לתיקון המגבלה
26 במחשביה, ולא נתנה את הדעת לאומד דעתם של מבוטחיה, ובכך יצרה מצג "מועד לפורענות"
27 (כניסוחו של ב"כ התובעים בסיכומיו). מצאתי שמבוטח סביר לא יכול היה להבחין באופן ממשי
28 בסכום הביטוח 1 ש"ח המאין בעצם כל כיסוי ביטוחי, וזאת מבלי לעיין במסמך על כל עמודיו
29 באופן מעמיק. בכך, כשלה מנורה עת יצרה בפני התובע והמנוחה מצג ממנו משתמע כי הוקם
30 עבור המנוחה ביטוח חיים. המנוחה והתובע, הסתמכו על מצג זה ובגין כך יש להטיל על מנורה
31 אחריות ישירה לנזקי התובעים.
32 מעבר לכך, לא מצאתי כל ביסוס ראיתי לטענה בדבר רשלנות מנורה בבחירת סוכנות הביטוח
33 שייצגה אותה.
34

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

48. ולבסוף, ב"כ מנורה טען בסיכומיו כי משנקבע שרשלנותה של בינה היא הסיבה המכרעת לנזק, הרי שמתנתק הקשר הסיבתי בין מעשיה של מנורה לבין הנזק, ולכן אין מקום לחייב את מנורה באחריות (לפי סעיף 64 (2) לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]). אכן, בתי המשפט ראו במעשה רשלנות של הגורם הזר המתערב את הסיבה המכרעת לאירוע כשעסקינן ברשלנות רבתי, כל הוא עוד אינו בתחום הצפיות של המזיק, וקבעתי כי בינה היא מקור התקלה. מאידך, ניתן היה לצפות תקלה בביטול הפוליסה, ולכן מצאתי לקבוע את מידת האחריות של הגורמים המעורבים כמעוולים במשותף על פי מבחנים של אשמה מוסרית, צדק ויושר, וזאת בהתאם למידת הרשלנות של כל אחד מהם (ראה: ע"א 477/85 בוארון נ' עירית נתניה, פד מב(1) 415).

49. לאור זאת, ולאחר שבחנתי את הדברים, מצאתי להעמיד את אחריותה של חב' מנורה על סך של 10 אחוז.

11

אחריות הבנק

50. בכתב התביעה נטען כי הבנק הטעה את המנוחה והתובע, וגרם להם להאמין שפוליסות הביטוח שהומצאו לבנק קיימות ותקפות בעוד שבפועל, לא זה היה המצב.

התובעים טוענים, כי הבנק ידע או אמור היה לדעת, שהפוליסה שהתקבלה ממנורה אינה מתאימה לדרישותיהם, והיה עליו להודיע להם על כך, ולא לאשר את ביטול הפוליסה של חב' כלל.

התובעים טוענים כי בכך הפר הבנק את חובת האמון שלו כלפי המנוחה והתובע כלקוחותיו, והוא התנהל בחוסר תום לב כלפיהם, וכן התרשל ויצר כלפיהם מצג שווא.

51. התובע טען בתצהירו כי הוא סבר שקיים ביטוח תקף בהסתמך על הסייפא של המכתב ששלח הבנק אל המנוחה ביום 8.7.10 (נספח ו' לתצהיר התובע, נספח 10 לתצהיר הבנק), ובו נכתב:

22 "מאשרים קבלת פוליסת ביטוח חיים.

23 הפוליסה אינה עונה לדרישות הבנק ולא יכולה לשמש כבטוחה בהלוואה.

24 להלן השינויים והתוספות הדרושות:

25 -סכום ביטוח בשקלים ליום 07/07/2010 על סך 565,023 צמוד בהתאם לתנאי הלוואה.

27 לתשומת ליבכם: אם קיים בהלוואה/ות ביטוח חיים באמצעות הפוליסה של הבנק,

28 הוא ימשיך להתקיים עד לקבלת פוליסה שעונה לדרישות הבנק" (ההדגשה שלי,

29 א.ש.).

52. התובע טען בתצהירו כי בעקבות המכתב פנה לבינה והובטח לו שכל הנושא הביטוחי יטופל.

31 התובע הפנה לכך שפועלים סוכנות לביטוח הודיעה לבנק ביום 26.7.10, כי הסוכנות קיבלה את

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 בקשת המנוחה לביטול פוליסת ביטוח חיים ובהיעדר הסתייגות הבנק בתוך 30 יום, הפוליסה
2 תבוטל (נספח 15 לתצהיר הבנק).
- 3 בהיעדר הסתייגות הבנק כאמור, ביום 26.8.10 שלחה פועלים סוכנות לביטוח למנוחה אישור
4 על ביטול פוליסת ביטוח החיים של חב' כלל (נספח 16 לתצהיר הבנק).
- 5 התובע טען כי קבלת המכתב המאשר את ביטול הפוליסה של חב' כלל, יחד עם מכתב הבנק
6 מיום 8.7.10, יצרה אצלו מצג מטעה לפיו, כביכול, הוסדרה הפוליסה החלופית. בחקירתו (בעמ'
7 18 לפרו' 1, ש : 26-30), הבהיר את הדברים בזה הלשון :
- 8 **"הבנק כתב שהפוליסה לא מתאימה, סכום הבטוח צרי (צ"ל צריך – א.ש.) להיות**
9 **540 ומשהו אלף ₪, ולא עקבתי שמתקבלת פוליסה מתקנת. אני שאני מבוטח או**
10 **במנורה או באמצעות הבנק. אם בינה רוצים להזיל את הסכום ולהרוויח כסף**
11 **העברתי להם את המסמכים והם התעסקו עם זה. אחרי חודש קיבלתי מהבנק**
12 **שביטלו לי את הפוליסה. והנחתי שאם הבנק מבטל לי את הפוליסה אז בינה טיפלו**
13 **בסדר".**
- 14 53. מטעם הבנק הובא תצהירה של גב' דבורה שכטר, מנהלת מדור ביטוח בבנק, ובסעיף 30-31
15 לתצהיר טענה כי הכוונה בסיפא למכתב מיום 8.7.10, היא רק לבעלי פוליסת ביטוח קבוצתית
16 של הבנק. גב' שכטר, הסבירה כי במועד שבו ניתנה ההלוואה נשוא התביעה, לא נעשו ביטוחים
17 באמצעות הפוליסה הקבוצתית של הבנק, ולוויס בוטחו אך ורק בפוליסות חיצוניות. לפיכך,
18 ממילא לא דובר בענייננו על פוליסה קבוצתית, והמשפט האמור במכתב מיום 8.7.10 לא היה
19 רלוונטי לעניינם של המנוחה והתובע שלא היו מבוטחים ב"פוליסה של הבנק". בחקירתה
20 הנגדית (בעמ' 56 לפרו' 3, ש : 13-16), הבהירה כי המכתב יועד לכל הלוויס ללא הבחנה.
- 21 54. הבנק טוען בסיכומיו כי מעולם לא הוצג למנוחה ולתובע מצג פוזיטיבי לפיו קיימת פוליסת
22 ביטוח חיים תקפה, ואף הודגש להם שפוליסת ביטוח החיים שהומצאה לבנק אינה תקינה.
23 בנוסף, טוען הבנק, כי פוליסת ביטוח החיים של כלל בוטלה לבקשת המנוחה והתובע, אלא
24 שהם לא דאגו להשלים את העברת הפוליסה למנורה, ובכך הותירו את הבנק ללא הבטוחה
25 שהתחייבו להעמיד עבורו. לפיכך, טוען הבנק, כי המנוחה היא שהפרה את התחייבותה כלפי
26 הבנק, ולא להפך.
- 27 אכן, הבנק הוא המוטב בביטוח החיים, ומדובר בהתחייבות של המנוחה כלוה כלפי הבנק.
28 התובעים אינם מייחסים לבנק הפרת הוראה חוזית, שכן הם מודעים לכך שהם אלה שמחויבים
29 להמציא לבנק פוליסת ביטוח חיים תקפה, אלא מייחסים לבנק אחריות ברשלנות בגין המצג
30 שיצר הבנק.
- 31 55. כידוע, מצג שווא רשלני נכלל במסגרת עוולת הרשלנות, שישודותיה כוללים חובת זהירות
32 מושגית וקונקרטית, התרשלנות ונזק שנגרם בגינה. עם הזמן הורחבו גבולותיה של האחריות
33 בגין מצג שווא רשלני, וכיום מקובל לראות כל העברת אינפורמציה רשלנית או מסירת מידע

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

מוטעה בכתב או בהתנהגות לידי גורם אחר שצפוי להסמך על המידע, כמצג שווא רשלני (ע"א 666/09 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' מעריב-הוצאת מודיעין בע"מ (19.7.11)). לצורך הטלת אחריות בגין מצג שווא רשלני, יש להקים בנסיבות המקרה חובת זהירות קונקרטית, הנבחנת על פי מבחן הצפיות. כלומר, יש להוכיח שהגורם שמסר את המידע צריך היה לצפות שמקבל המידע יסתמך עליו ויפעל על פיו (ע"א 790/81 american microsystems inc נ' אלביט מחשבים בע"מ (18.7.85); ת.א (ת"א) 1220/09 גן שמואל מזון בע"מ נ' AES (12.3.15)).

בע"א 536/89 פז חברת נפט בע"מ נ' לויטין, פ"ד מו(3) 617, נקבע כי התנאים להטלת אחריות בגין מצג שווא רשלני הם:

- א. הצגת מצג עובדתי בעל פה, בכתב או בהתנהגות;
- ב. המצג לא היה מהימן, והמציג יכול היה לדעת בזהירות ובשקידה ראויים שהמצג אינו מבוסס;
- ג. המציג היה צריך לצפות כי התובע יסתמך על המצג ויפעל על פיו;
- ד. המציג היה צריך לצפות כי ייגרם נזק לתובע;
- ה. התובע הסתמך בפועל על המצג, וכתוצאה מכך נגרם לו נזק.

המגמה בפסיקה היא להרחיב את אחריות הבנקים כלפי ציבור לקוחותיהם וכלפי הציבור בכללותו. מגמה זו מבוססת על המעמד המעין ציבורי שיש לבנקים (רע"א 7096/12 אלט נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (23.12.12)).

56. סבורני, כי היה על הבנק לצפות שהמנוחה תסתמך על האמור במכתבה מיום 8.7.10, וקיום הוראה אחידה שנכללה במכתבים שהופנו ללווים השונים, שלחלקם היה ביטוח קבוצתי ולחלקם לא, עלול היה להטעות את מי שההוראה אינה רלוונטית לו.

נכון הוא שעיון מדוקדק בנוסח המכתב מגלה כי כוונת הדברים היא שאם קיים ביטוח חיים באמצעות הפוליסה של הבנק, הרי שהוא ימשיך להתקיים עד לקבלת פוליסה העונה לדרישות הבנק. כלומר, נקודת ההנחה היא שלא בהכרח קיים ביטוח חיים באמצעות פוליסה של הבנק. עם זאת, סבורני, כי הכללת משפט מעין זה ללא הבחנה מפורשת בין לוויים בעלי ביטוח קבוצתי לבין אלו שאינם בעלי ביטוח קבוצתי, עלולה להטעות, שכן הלווה עלול לקבל את הרושם (המוטעה), לפיו בכל מקרה תעמוד לו פוליסת ביטוח חיים של הבנק, וממילא, המילים "פוליסה קבוצתית" כלל אינן מופיעות במכתב, וספק אם לוה סביר יכול להתמצא בהסדרים השונים שנעשו בנוגע לביטוחי המשכנתא משך השנים, על אף העובדה שהוא המבוטח.

מכאן נובעת הסתמכותו המוטעית של התובע, לכל אורך הדרך, על קיומה של פוליסת ביטוח חיים תקפה של הבנק.

57. יצוין כי בע"א 8905/96 בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ נ' רוזנברג (3.6.98), נקבע שלא מוטלת חובה על בנק, שנותן ללקוח הלוואה המובטחת במשכנתא, להודיע ללקוח שזכותו לערוך ביטוח

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 חיים במקרה של פטירה. אמנם בפסק הדין בעניין אלט שהוזכר לעיל, צוין שאין להוציא מכלל
2 אפשרות, שלאור חובת האמון הרחבה המוטלת על הבנקים, יש לעיין מחדש בהלכת רוזנברג
3 האמורה, אלא שסוגיה זו לא נדרשה לצורך הכרעה באותו מקרה, וההלכה נותרה בעינה.
- 4 ניתן לטעון כי אם הבנק אינו מחויב להודיע ללקוח על זכותו לעריכת ביטוח חיים, הרי שהמזג
5 המשתמע מהמכתב מיום 8.7.10, לא נעשה במסגרת חובת הודעה כלשהי של הבנק והוא מיועד
6 לטפל באינטרס של הבנק (שלהלוואה יהיה כיסוי ביטוחי). יש בכך כדי להוות שיקול להפחתת
7 אחריות הבנק ודבר זה ילקח בחשבון.
- 8 58. בכך לא הסתיימו מצגי הבנק, והתובע מפנה בסעיף 24 לתצהירו, לדיווח שנמסר למנוחה ביום
9 18.4.12 (נספח יב' לתצהיר התובע), שבו צוין כי קיים בהתייחס לביטוח חיים "ביטוח חיצוני",
10 תוך הפניית הלקוח לסעיף 3.2 למסמך. בסעיף זה מובהר כי כשמצוין שבהלוואה יש "ביטוח
11 חיצוני" שהומצאה פוליסה חלופית, ועל כן הביטוח אינו מתנהל באמצעות הבנק. התובע טען
12 כי הסתמך על מצג זה וסבר לתומו כי קיימת פוליסת ביטוח חיים תקפה, וזאת על אף שכאמור,
13 לא היה ביטוח חיים תקף באותה עת.
- 14 נחזה שבמקרה זה מדובר במצג פוזיטיבי שעלול ליצור רושם מטעה בדבר קיומו של ביטוח חיים
15 תקף.
- 16 59. מחקירתה של גב' שכטר (בעמ' 77 לפרו' 3), הסתבר כי הסיבה לדיווח השגוי, לפיו קיים ביטוח
17 חיים חיצוני, היא שפקידת הבנק שטיפלה בעניין באותה עת לא עדכנה ברישומי הבנק שאין על
18 שם המנוחה פוליסת ביטוח חיים תקפה. העדה סברה שהפקידה שטיפלה מטעם הבנק במסמך
19 הביטול סברה כי הלווה עבר לחב' ביטוח אחרת, ועל כן לא פעלה מעבר למשלוח המכתב מיום
20 8.7.10 (זו הסיבה גם שכל הנראה נרשם במכתב מיום 26.7.10 (עמ' שני לנספח ח' לתצהיר
21 התובע) כי קיימת פוליסה חלופית בחב' AIG, וגב' שכטר הניחה כי הפקידה טעתה בזהות חב'
22 הביטוח).
- 23 גב' שכטר טענה כי הבנק אינו מסוגל לשלוט אודות תקפותן של פוליסות ביטוח חיים שנעשות
24 לטובתו על ידי לקוחותיו. הדבר מעורר ספקות, שכן הבנק הוא מוטב בלתי חוזר ומקבל הודעות
25 מחברות הביטוח בטרם מתבטלת פוליסה. המסקנה הסבירה המשתמעת היא שביטול פוליסת
26 ביטוח החיים לא עודכן ברישומי הבנק, נוכח טעות שארעה אצל הפקידה שטיפלה בנדון, עת
27 סברה כי קיים כיסוי חלופי.
- 28 כלומר, אמנם בתחילה, הבנק עדכן את המנוחה והתובע (במכתב מיום 8.7.10) שאין פוליסת
29 ביטוח חיים תקפה, אך לאחר מכן, ונוכח תקלה, הוא לא עדכן ברישומיו שלא הומצאה פוליסה
30 חלופית תקפה ומסר ללקוח דיווח כאילו יש פוליסה תקפה.
- 31 60. תכלית הדוח האמור היא לתת ללווה פירוט אודות החיובים הכספיים המנוכים מהתשלום
32 החודשי המשולם על ידו. זאת מאחר ובעבר היו ביטוחים קבוצתיים שנעשו על ידי הבנק שהיה
33 מחויב להציג בפני הלקוח את החלק הנזקף לפירעון המשכנתא (בחלוקת קרן ריבית והצמדה)

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17977-08-13 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- מתוך ההחזר החודשי, להבדיל מהחלק הנזקף לעמלות ולביטוחים. משכך, ומשמימלא
הביטוחים נעשים לפי דרישת הבנק והם חלק מההוצאה הכללית של הלווה על המשכנתא,
הבנק יכול לצפות שלווה יסתמך גם על המופיע בדו"ח, כאינדיקציה לקיומו של ביטוח חיים.
61. הבנק טוען בסיכומיו כי התובע עצמו הודה בחקירתו הנגדית שלא קרא את הדו"ח השנתי ולא
הסתמך עליו. במהלך חקירתו הנגדית של התובע בהקשר זה, נאמר (עמ' 24-25 לפרו' 1):
- ש. מפנה לנספח י"ב לתצהירך לתדפיס הבנק, קיבלת אותו בזמן אמת וקראת אותו?
- ת. כן קיבלתי בזמן אמת. עכשיו קראתי.
- ש. מה ההבדל?
- ת. להסתכל זה לראות, לקרוא זה לעבור ולבדוק את הסכומים.
- ש. נכון שאתה קראת אותו וגם הסתמכת עליו?
- ת. כן. לא התייחסתי אליו, זה לא נראה לי משהו חריג. סיכום שנה מה אני עושה.
- ...
- ת. זה דוח שנתי שאני מקבל את זה כל שנה. קיבלתי אותו ב- 2012.
- ש. נכון שקראת אותו?
- ת. הסתכלתי עליו. נכון שזה לא נקרא לקרוא אותו.
- ש. אתה לא הסתמכת על המכתב הזה?
- ת. זה דוח משנה שעברה אני יודע שלא היו פיגורים אז אין מה.
- ש. אני מפנה לסעיף 24 בתצהירך (מקריא), זה אומר שאתה בעצם קראת את זה והסתמכת על זה כי אתה יכול להגיד מה כתוב במכתב?
- ת. אתה מתפלסף פה קצת. אני לא. אני רואה את זה, אני מסתכל עכשיו אם ראיתי או חשבתי על זה אז אני לא יודע. זה דוח שנתי שאתה מקבל אותו. ראיתי, הסתמכתי, מה זה להסתמך.
- ש. הסתמכת עליו?
- ת. ראיתי שהכול בסדר.
- ש. קראת את זה כן או לא?
- ת. הסתכלתי על זה ראיתי שהכול בסדר, לא בעיון, סך הכול ראיתי שהכול בסדר."
62. אמנם יש בדו"ח האמור פוטנציאל להטעות, אולם מדבריו המהוססים של התובע בחקירתו הנ"ל עולה ספק האם הסתמך על הדו"ח האמור, והאם הדו"ח הטעה בפועל את התובע והמנוחה. אין להוציא מכלל אפשרות שמדובר באינדיקציה שאותה בדיעבד.
- יפים לענין זה דברי כב' השופט מאיר יפרח בת"א 8808-09-10 מחטייב נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (14.10.11), בו נקבע שכאשר נטען כי תוכן הדוחות של הבנק יצר מצג שווא,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 כאילו קיים ביטוח חיים, אלא שהמבוטח כלל לא עיין בדוחות, הרי שאין להטיל אחריות על
2 הבנק, מהטעם ש"מי שלא טעה אינו יכול להיות מוטעה" וכן "מי שלא ידע כי מוצג לפניו מצג
3 שווא, ממילא לא יכול היה לשנות את מצבו לרעה בהסתמך על מצג זה" (ההדגשה במקור,
4 א.ש.) (כך קבע).
- 5 התובע אמנם גורס כי עיין בדוחות, אולם נחזה כי היקף ההסתמכות שלו עליהם היה מוגבל
6 ביותר. מצאתי שיש בדו"ח, על התקלה הנובעת מהרישום השגוי בו, כדי להצטרף לנוסח הלא
7 ברור שבמכתב הנ"ל, שתרמו יחד לרושם השגוי של המנוחה והתובע בדבר קיומו של ביטוח
8 חיים.
- 9 רשלנות הבנק נבחנת בקנה מידה אובייקטיבי, וסבורני שהבנק התרשל בכך שהציג למנוחה
10 ולתובע מצג פוזיטיבי לפיו קיים ביטוח חיים תקף. במילים אחרות, לווה סביר שמקבל את
11 דיווחי הבנק כפי שתוארו לעיל, עלול לקבל את הרושם המוטעה שקיים ביטוח חיים תקף.
12 במקרה הקונקרטי, סבורני שהיקף ההשפעה של הדו"ח על התקלה היה מצומצם, והדבר ילקח
13 בחשבון בקביעת שיעור אחריותו של הבנק.
- 14 63. ב"כ בינה הפנה בסיכומיו לכך שאחריות הבנק נובעת מכך שלא אימץ את הפוליסה, עת קיבל
15 כמוטב בלתי חוזר את ההודעה מיום 26.7.10 (נספח ח' לתצהיר התובע) שהמבוטח מבקש
16 לבטלה (על פי זכותו בסעיף 45 לחוק חוזה הביטוח). אפשרות זו הוסדרה בחוזה הלוואה
17 המאפשר לבנק לשלם את דמי הביטוח ולחייב את הלקוח בחשבון הלוואה. הוברר על ידי גבי
18 שכטר (בעדותה בעמ' 80 לפרו' 3), כי הבנק שוקל שיקולים מסחריים בהחלטתו האם לאמץ את
19 פוליסת הביטוח כגון שווי הנכס וכיוצ"ב. העדה גרסה כי אפשרות הבנק לשלם את דמי הביטוח
20 ולאמץ את הפוליסה קיימת רק מקום שמדובר באי תשלום דמי ביטוח על ידי המבוטח ולא
21 כשהמבוטח מבטל את הפוליסה. נחזה כי דבר זה אינו תואם את נוסח ההסכם, אולם יכול
22 שנובע מנהג של הבנק.
- 23 64. ב"כ הבנק התנגד בסיכומיו לטענה וטען כי מדובר בהרחבת חזית. סבורני כי הצדק עמו שכן
24 כתב התביעה אינו מייחס לבנק אחריות ברשלנות בגין אי אימוץ הפוליסה, אולם אף אם הייתי
25 סבור שהדבר במסגרת חזית המחלוקת, היה מקום לדחות את הטענה. אבהיר.
- 26 65. תכלית ביטוח החיים בבנק הינה להבטיח את פרעון החוב לטובתו והוא פרוגרטיבה של הבנק
27 השוקל שיקולים מסחריים. אף אם הבנק טעה בשיקוליו עת החליט לא לאמץ את פוליסת
28 הביטוח בחב' כלל, הרי שטעות זו אינה נוגעת למנוחה ואין היא הגורם לכשל שבעטי לא שולמו
29 תגמולי ביטוח. הכשל נבע מביטול שגוי של פוליסה תקפה ולא מהתנהלות הבנק.
- 30 יוזכר כי ביטוח החיים שעורכים לוים על פי התחייבותם כלפי הבנק (בסעיף 23 (א) לחוזה
31 הלוואה, נספח 5 לתצהיר הבנק), הוא בגדר בטוחה נוספת לפרעון הלוואות במקרה פטירה
32 של הלווה, שכן החזר הלוואה נסמך על כושר העבודה של הלווה. מסכים אני עם עמדת ב"כ
33 הבנק בסיכומיו כי אין מדובר בזכות של הלווה, אלא בזכות של הבנק שכנגדה ניצבת התחייבות
34 הלווה והוא זה האחראי כלפי הבנק לקיום ביטוח חיים בר תוקף. בסעיף 23 (ד) לחוזה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 החלואה, מעלה הבנק את הדברים על הכתב עת נקבע כי הבנק אינו אחראי לתקפות פוליסת
2 הביטוח, למרות היותו המוטב, והאחריות הבלעדית לכך מוטלת על הלווה שפוטט את הבנק
3 מכל אחריות למקרה שלא יסדיר את הביטוח כנדרש. הדברים נזכרים במסמכים נוספים, כגון
4 במסמכי תדרוך הלווה (נספח 4 לתצהיר הבנק), והתובע אישר בעדותו (בעמ' 27 לפרו' 1, ש : 16-
5 20) כי הוא מודע לחובה זו.
- 6 66. ב"כ הבנק הפנה בסיכומיו לשורה של פסקי דין שבהם נקבע כי הנטל לערוך את ביטוח החיים
7 מוטל על הלווה ולא על הבנק ובאחריות הלווה לדאוג לתוקפה של הפוליסה. מדובר, אפוא,
8 בזכות המוקנית לבנק ולא בחובה המוטלת עליו (ראה לדוג' ה"פ (נתניה) 223/03 **ביאנדין נ' בנק**
9 **ירושלים** (12.2.07) וה"פ (ת"א) 200777/05 **בר-דב נ' בנק עצמאות** (8.3.10) בו נקבע כי לא
10 נקבעה נורמה של כפיית ביטוח החיים על הבנק וביטוח החיים נועד להבטיח את הבנק ולא
11 אדם אחר, כגון הלווה (או יורשיו).
- 12 בת"א (י-ם) 7342/09 **פרל נ' בנק לאומי למשכנתאות** (2.11.15), דחה בית המשפט את הטענה
13 כי חלה חובה על הבנק לעקב אחר קיומה של פוליסת ביטוח חיים וקבע כי הבנק לא הפר את
14 חובת הזהירות שלו עת לא אימץ פוליסה שהפרמיה בגינה לא שולמה.
- 15 בת"א (י-ם) 1904/04 **כהן נ' בנק לאומי למשכנתאות** (24.1.08), קבע בית המשפט כי ביטוח
16 החיים במשכנתא הוא אמצעי לפרעון ההלוואה במקרה של פטירת הלווה והוא בגדר "ענין פרטי
17 של הלווה אשר אינו קשור ליחסיו עם הבנק".
- 18 67. משכך, חיוב הבנק באחריות לכך שהלווה ביטל את ביטוח החיים שלו, מבטאת גישה
19 פטרנליסטית כלפי הלווה שאינו יכול לדאוג לענייניו והופכת את היוצרות, שכן הורתו של
20 האירוע שבסופו נותרה המנוחה ללא ביטוח חיים תקף היא בהתקשרות שבין המנוחה לבינה.
21 על כל פנים מצאתי כי מדובר בהרחבת חזית שב"כ הצדדים התנגדו לה, ומכל הטעמים
22 האמורים, דין טענה זו להידחות.
- 23 68. אשר על כן, מצאתי לבסס את אחריות הבנק בגין המצג המטעה שבמכתבו מיום 8.7.10 ובדו"ח
24 מיום 18.4.12, ושבעטיים יכול היה להימנע האירוע שהוביל לנזק. לאחר ששקלתי כל אלו,
25 לרבות את העובדה כי אין במסמכים האמורים כדי להוות "שורש כל חטאת", ובגדר הגורם
26 לביטול הפוליסה התקפה, אלא רק נדבכים שבעטיים לא נתגלתה התקלה, מצאתי לאמוד את
27 היקף האחריות של הבנק בגין האירוע ב- 5 אחוז מסכום הפיצוי.
- 28
- 29 **אחריות פועלים סוכנות לביטוח וחב' כלל**
- 30 69. כאמור, ביום 4.7.16 נדחתה בהסכמה התביעה שהוגשה כנגד פועלים סוכנות לביטוח וחב' כלל.
31
32

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באום(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

אשם תורם של התובעים

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
 - 27
 - 28
 - 29
 - 30
 - 31
 - 32
 - 33
70. ב"כ הנתבעים טענו בסיכומיהם כי יש לייחס לתובעים אשם תורם בשיעור של 100%, וזאת מאחר והתובע אישר כי נטל משכנתא בעבר והליך נטילת משכנתא ועריכת ביטוח חיים אינו זר לו. משכך, נטען כי היה עליו לתת את הדעת שלא מולא שאלון רפואי.
- ב"כ בינה ייחס לתובעים אשם גם מאחר ולא טרחו לקרוא את הפוליסות שנשלחו אל המנוחה, והתעלמו במופגן ממכתב הבנק מיום 8.7.10 (נספח ו' לתצהיר התובע) בו הודע כי הפוליסה שנשלחה אינה עונה לדרישות הבנק. אף אם התובע יזם פניה בתגובה למכתב (כגרסתו), הרי שלא טרח לוודא קבלת פוליסת ביטוח חיים תקנית, ואף התעלם ממכתב פועלים סוכנות לביטוח מיום 26.8.10 (נספח ז' לתצהיר התובע) המודיע על ביטול פוליסת ביטוח חיים. ב"כ בינה טען שנורת האזהרה היתה אמורה להבהב בחוזקה את התובע חדל לשלם את פרמיית ביטוח החיים שנהג לשלם עד אז.
- ב"כ מנורה שהצטרף לדברים, הפנה בסיכומיו גם לכך שהיה על התובע לראות כי בגין ביטוח המבנה מחויבים דמי ביטוח בסך 111 ₪ והיה עליו להבחין כי אין דמי ביטוח בגין ביטוח החיים ושכחם הביטוח הועמד על 1 ₪. בנוסף, טען כי היה על התובעים להבחין בירידה הדרגתית בדמי הביטוח הנגבים מהם.
71. בקביעת קיומו של אשם תורם יש לבחון, תחילה, האם בנסיבות העניין נהג הניזוק כאדם אחראי ותוך זהירות סבירה. ככל שהתשובה לשאלה זו שלילית, תחולק האחריות לפגיעה על פי מבחן האשמה המוסרית, כלומר, השוואת מעשי הרשלנות של המזיק והניזוק בכדי להעריך את משקלם של מעשיו ומחדליו של כל צד (ע"א 7130/01 סולל בונה בנין ותשתיות בע"מ נ' תנעמי (1.10.03) וראו גם ע"א 4697/05 גבאו אסטבלישמנט נ' דודאי (27.8.12)).
72. אשר לאי מילוי השאלון הרפואי, כאמור, קבעתי שהתנהלה שיחה קודמת לשיחה מיום 23.6.10 שבה, ככל הנראה, מסרה המנוחה מענה לשאלון רפואי, וקיבלתי את גרסת התובע בנושא. חרף זאת, יכול שהיה על התובעים לדקדק בנושא, ולצפות לחתימה על שאלון רפואי, בעיקר לאור ההיסטוריה הרפואית של המנוחה.
73. אשר לטענה כי התובעים התרשלו בכך שלא עקבו אחר טיפול בינה במכתב הבנק הדוחה את פוליסת הביטוח של מנורה, הרי שהתובע טען בחקירתו (בעמ' 21 לפרו' 1, ש : 20-21 ובעמ' 22, עד שורה 19), כי משהתקבל מכתב מהבנק המודיע שהביטוח של מנורה אינו מתאים, פנה אל בינה בטלפון (וככל הנראה גם בפקס) על מנת שיטפלו בנושא. התובע הפנה לפלט שיחות יוצאות מיום 1.8.10, המוכיחות את עצם הפנייה (נספח יח' לתצהירו). מצאתי את גרסת התובע מהימנה עלי ביותר, ולא מצאתי כל יסוד לשלול את טענת התובע שהשיחה אליה הפנה היתה בנושא הנדון (לרבות בדברי מר רוזנטל בעמ' 29 לפרו' 2, ש : 7-8).
- התובע טען (בחקירתו בעמ' 23, ש : 9-12), כי כשקיבל את הודעת פועלים סוכנות לביטוח (נספח ז' לתצהירו), שאותה זיהה בחקירתו כהודעת הבנק שהפוליסה בוטלה, הוא הניח כי בינה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באום(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

- 1 טיפלה בעניין כנדרש, ולא עקב אחר קבלת מכתב הבנק המאשר שהתקבלה אצלו פוליסה
2 תקינה של ביטוח החיים (להבדיל מאישור הבנק בנוגע לביטוח המבנה כאמור בנספחים ט' ו-
3 י' לתצהיר התובע וכאמור בחקירתו בעמ' 24, ש: 19-14).
- 4 מדובר אמנם בהתנהלות הגיונית במי שאינו מעורה בין כל הגורמים המעורבים בביטוח, אולם
5 ניתן היה לדקדק ולוודא באופן ישיר את השלמת המרת הביטוחים ולא להסיק מסקנות על
6 בסיס המסמכים האמורים (כאמור בעדותו בעמ' 23, ש: 22-23). בגין ענין זה, יזקף אשם תורם
7 לתובעים.
- 8 74. בהתייחס לאשם התורם המיוחס לתובעים שלא הבחינו בסכום הביטוח במסמכי הפוליסה
9 אשר הומצאו להם (נספח יג' לתצהיר התובע ואשר עיון בהם מראה כי סכום הביטוח בביטוח
10 חיים עומד על 1 ש"ח), נטען כי בדיקה מדוקדקת בכך יכולה היתה להציף את הבעיה ולמונעה.
11 התובע אישר בעדותו כי לא נהג להתעמק במסמכים שהתקבלו אצלו מהנתבעים והבהיר
12 (בחקירתו בעמ' 16 לפרו' 1, ש: 9-4) כדלקמן:
- 13 "ש. אחרי שאתה ערכת את הבטוח מול בינה קיבלתם הביתה פוליסה של מנורה.
14 נספח י"ג?
15 ת. כן. נדמה לי.
16 ש. קראת את הפוליסה כשקיבלת אותה?
17 ת. לא חושב. לא קראתי אותה. ראיתי בטוח חיים. תיק בטוח קיבלתי פוליסה
18 וזהו.
19 ש. לא דפדפת בתוכן הפוליסה לראות מה כתוב?
20 ת. לא זוכר. חושב שלא. ראיתי תיק בטוח חיים וזה הספיק לי."
- 21 התובע אישר בעדותו (בעמ' 16, ש: 31-29 ובעמ' 17, ש: 22-18), כי אילו היה קורא את
22 המסמכים באופן מעמיק יותר, יכול היה להבחין שאין פוליסת ביטוח חיים בתוקף. גם בגין כך,
23 יש לזקוף אשם תורם.
- 24 75. אשר לאי תשלום פרמיית ביטוח חיים, הרי שהתובע טען (בחקירתו בעמ' 19 לפרו' 1, ש: 30-19),
25 כי משבינה התיימרה להזיל את עלויות הביטוח, הניח כי התשלום ששילם (בגין ביטוח מבנה,
26 שהיה יקר יותר מהמקור), כלל גם תשלום בגין ביטוח חיים.
- 27 לא מצאתי לקבל את דברי ב"כ מנורה בסיכומיו כי היה על התובע להבחין בירידה דראסטית
28 בדמי הביטוח, שכן כל תכלית העסקה עם בינה היתה הוזלה של דמי הביטוח, ועל כן חזקה
29 שהבין שזו ההוזלה המובטחת. בניגוד לנטען בסיכומים, רצון להוזלת עלות הביטוח היא ענין
30 לגיטימי וכשלעצמו אינו אמור להסית מבדיקת המהות של המסמכים. על כל פנים, אין ברצון
31 זה כדי להיזקף, כשלעצמו כנגד התובעים.
- 32 76. לאחר ששקלתי את העניין מצאתי להעמיד את האשם התורם של התובעים על 15 אחוז.
33

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 13-08-17977 באוס(המנוח) ואח' נ' בינה - סוכנות לביטוח (2002) בע"מ ואח'

סוף דבר:

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
77. מצאתי כי בינה נושאת בחלק הניכר של האחריות לתקלה שבעטיה בוטל ביטוח חיים תקף בחב' כלל, וכתוצאה מכך לא נפדתה המשכנתא שיתרתה עמדה במועד פטירת המנוחה, על סך של 515,731 ₪.
78. משכך, חלוקת האחריות בגין הנזק האמור תהא כדלקמן :
- א. בינה נושאת באחריות בהיקף של 70% ;
 - ב. מנורה נושאת באחריות בהיקף של 10% ;
 - ג. הבנק נושא באחריות בהיקף של 5% ;
 - ד. התובעים נושאים באשם תורם בשיעור של 15%.
79. אשר על כן, אני מחייב את הנתבעים לשלם לתובעים את סכום הנזק שאירע לעזובון המנוחה כאמור לעיל, בהתאם לשיעור אחריותם הנ"ל, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד הגשת התביעה (11.8.13) ועד מועד התשלום בפועל.
- חוב הבנק, יכול להיעשות באמצעות זיכוי יתרת המשכנתא בסכום האמור, ככל שטרם נפרעה.
80. בנוסף, אני מחייב את הנתבעים לשלם לתובעים את הוצאותיהם, בגין אגרות ושכר עדים כפי שנפסקו בפועל, וכן שכר טרחת עו"ד בסך כולל של 25,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדין מהיום ועד מועד התשלום בפועל (כשהנתבעים ישאו בהוצאות בנפרד כך שבינה תישא ב- 80% מההוצאות, ומנורה והבנק ישאו כל אחד ב- 10% מההוצאות).

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ג' טבת תשע"ז, 01 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

אב"ש
אבי שליו, שופט